

27.74x34.78	31	עמוד 8	מעריב - גלובס על הבוקר	17/05/2013	37009605-0
ירון טיקוצקי עורך די - 224350					

העלייה האתיופית
למה דווקא אתיופיה
מציתה את דמיונם
של אנשי העסקים
הישראלים

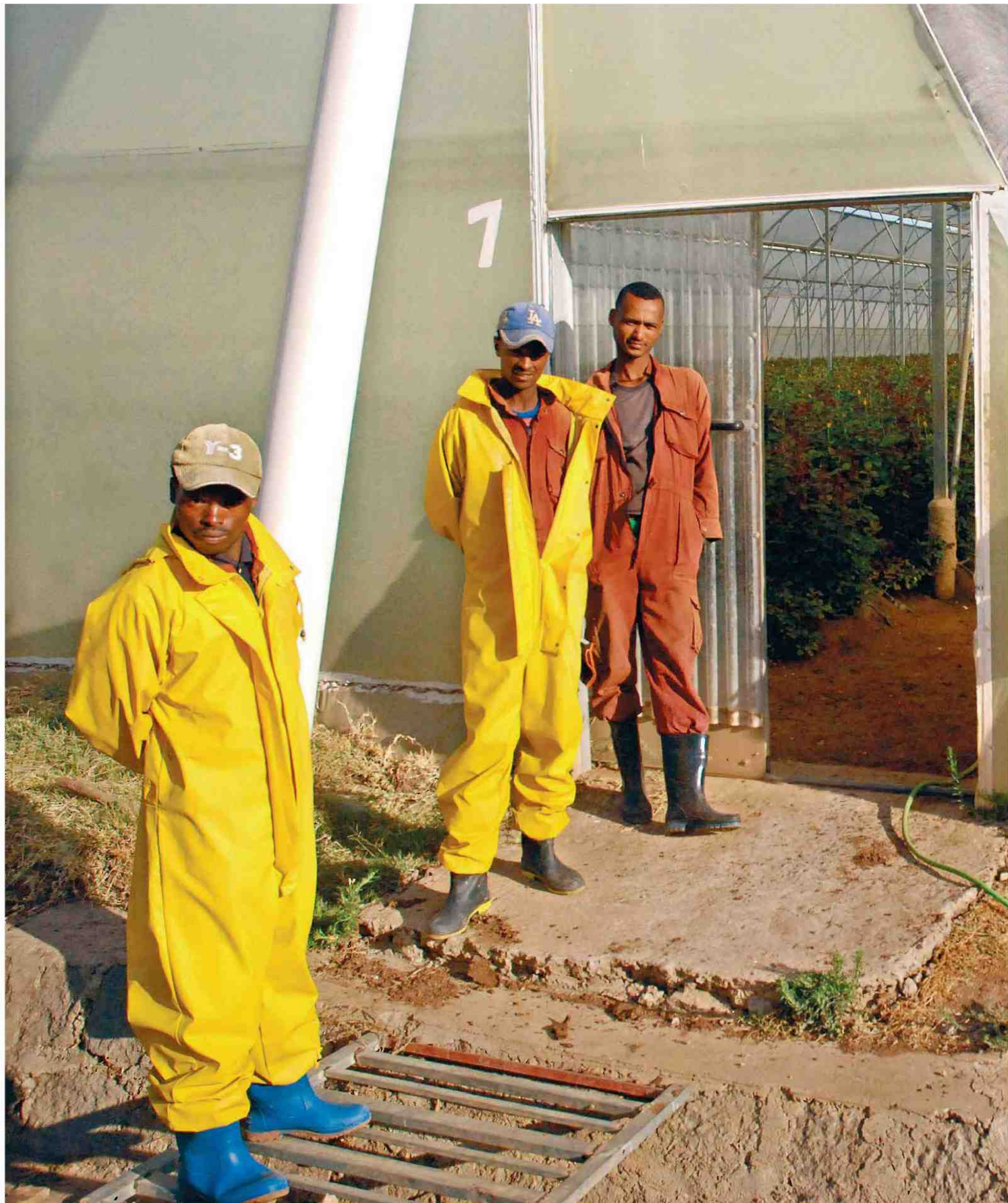
«08

בחזרה לאפריקה

מפרחים ועד עלי גת,
מתשתיות מים ועד תכשיטים:
מאות אנשי עסקים ישראלים
החלו לפעול בשנים האחרונות
באתיופיה, והטפטוף מאיים
להפוך לשיטפון. למה דווקא
אתיופיה, מיהם אנשי העסקים
ומדוע לא עונים שם למיילים.
דוח גלובס ← הדס מגן

27.5x34.4	32	8	עמוד	מעריב - גלובס על הבוקר	17/05/2013	37009623-0
ירון טיקוצקי עורך די - 224350						

26.34x33.71	33	8	עמוד	מעריב - גלובס על הבוקר	17/05/2013	37009642-1
ירון טיקוצקי עורך די - 224350						

מאתר מכרזים ופרויקטים באתיופיה, ומציע אותם לחברות ישראליות. "אין גבול לתחומים", הוא אומר. "לפני חודש, למשל, הבאנו מכרז לחדרי קירור. הבאנו מכרז למשאבת גנרטורים. להקמה של מפעלים בתחום הכימיה. יש כאן עכשיו פעילות מאוד מסיבית בתחום הבנייה".

מה כל כך מיוחד באתיופיה?
"היא מדינה יציבה מאז שנפל השלטון של מנגיסטו (מנגיסטו היילה מריאם - מנהיגה הטוטליטרי של אתיופיה עד שנת 1987, ונשיאה הראשון עד שנת 1991, ה' מ'). העולם גילה אותה ומעביר לה הרבה מענקים ותרומות. הסינים, לדוגמה, התחילה שם גם תיירות, בעיקר תיירות על רקע דתי, כי יש המון מנזרים עתיקים. יש גם טבע נהדר - אתיופיה היא מוצא הנילוס הכחול, ואפשר למצוא בה גם שבטים פרימיטיביים. המדינה היא גם גן עדן למחפשים - בין אם מדענים שמחפשים מידע על התפתחות האדם (ההתיישבויות הראשונות של האדם, ה' מ'), ובין אם מחפשי מרבצים - זהב, למשל.

"המדינה נמצאת בתנופת פיתוח, יש כאן בנייה מאוד מסיבית. מבחינת אקלים וקרקעות זו מדינה מצוינת לגידולים, והרבה ישראלים קיבלו כאן שטחים לחכירה לצרכים חקלאיים. זו מעצמת שומשום, קפה וכותנה. ידעת שמקור הקפה באתיופיה? לא כברויל. לאתיופים יש, לדוגמה, הסכמים עם סטארבקס.

"יש כאן גם גידול בקר לבשר ולעורות. הייתה תקופה שהרבה מהבשר בישראל הגיע מאתיופיה. הבשר כאן הוא באיכות טובה, ולא מזמן הקימו כאן בית מטבחים ענק המבוסס על ידע גרמני." ' מ' מאבן יהודה הוא דווקא בן העדה התימנית. לאתיופיה הוא הגיע כשהיפוש מדינה שמגדלת גת במטרה לייבא לישראל. כשנחת באתיופיה שם לב לבנייה המסיבית, ומהר מאוד הוא התגלגל מעסקי הגת לעסקי הבנייה. כיום יש לו באתיופיה חברה המייבאת קרמיקה וציוד נוסף מטורקיה.

במסגרת עסקי היא תקופות שבהן גם התגורר במדינה, וכיום הוא אפילו מחזיק באזרחות אתיופית. אתיופיה, הוא אומר, בטוחה מאוד, בניגוד לשנים קודמות שאז עמדו שומרים עם נשקים בפתיח מוסדות ציבור ועסקים.

ואיך היית מאפיין את האתיופים?
"אנשים טובים, ישרים. מאוד גמישים. אין אצלם מחיר סופי, כמו אצלנו. מהמחיר הסופי אפשר תמיד לרדת. מאוד זול שם. פעם הייתי קונה שם תכשיטים ליבוא, ומרוב שזול, לא הייתי אפילו מתמקח".

מים חמים? הישראלים יסדרו

אחד הבודדים מבני העדה האתיופית שעושה עסקים במדינה הוא עו"ד גילי יאסו, 42, מנתניה. לאחר שסיים את התמחותו הוא הקים משרד עם עו"ד ליאור פרי (בנו של ד"ר גרעון פרי) ולפני כשנתיים הם חברו למשרד עו"ד ירון טיקוצקי צדרכיים עמיר, שיש לו פעילות בינלאומית ענפה, והקימו שם את הרסק האתיופי שיאסו עומד בראשו. במסגרת זו מלווה יאסו אנשי עסקים ישראלים הפועלים באתיופיה.

עוד כשהיה סטודנט למשפטים, מספר יאסו, הוא חשב על מעורבות בעסקים ישראליים באתיופיה. ההזדמנות הראשונה נקרתה לפניו לפני כעשר שנים, כשלוויה יזם ישראלי שהניח תשתיות ביוב. הוא זיהה שם את התפתחות התשתית התחבורתית ואת הצורך באלומיניום, במלט ובחומרי בנייה נוספים, ונחשף לכראיות הכלכלית בהקמת עסקים. "אתיופיה ממוקמת במיקום אסטרטגי. יש בה דמוקרטיה, היא יציבה מבחינה פוליטית. יש שם קפיצת מדרגה אדירה מבחינה טכנולוגית, וכוח העבודה זול", הוא אומר.

יאסו נותן כמה דוגמאות של אנשי עסקים ישראלים שייבאו לאתיופיה מוצרים שונים ומשונים שהיו חסרים בה. "למשל, במוסכים באתיופיה אין ליפטים שמרימים את המכוניות; המוסכניקים עובדים שם כמו שעבדו כאן בעבר - שוכבים מתחת למכונית. יש ישראלי אחד שהביא לשם ליפטים כאלה, ויש ביקוש. "או דבר אלמנטרי כמו מים חמים. באתיופיה יש מים חמים רק במלונות או בערים. אז הבאנו לשם דורי שמש וחומים בגז. יום אחר הביא לשם מכונית לצילום מסמכים גדולים כמו תוכניות בנייה - כי זה פשוט לא היה שם.

"אין ישראלי שהגיע לשם כדי לצלם סרט, ראה שאי אפשר להשיג שם ציוד צילום טוב, והחליט לקנות ציוד טוב לצורכי השכרה. משהו אחר הקים שם נגרייה".
אתה רוצה להגיד שלא היו באתיופיה נגרייות?
"ברור שהיו, אבל הטכנולוגיה היא הרבה יותר פשוטה. אנחנו לא מוציאים את הגלגל, אבל מביאים לשם טכנולוגיה שאין בה".
ומיהם חלקות? בכל זאת מדובר במדינה מאוד ענייה.
"אם יש שם בנייה של כמות כזו של בתים כנראה יש מי שקונה אותם. מים חמים או רהיטים אלה דברים בסיסיים, לא מותרות. מה שאני אומר זה שבסך-הכול מאוד נוח לעשות עסקים עם אתיופיה; זה רק ארבע שעות טיסה, כוח העבודה זול ומיומן יחסית, יש גם הרבה פטורים ממיסוי, והמדינה נותנת מענקים והלוואות ומעודדת משקיעים".

איך היית מאפיין את אנשי העסקים האתיופים?
"הם מאוד אמנים. לא ישימו לך אותיות קטנות. יש כבוד לעסקה. אבל לפעמים יש סתירה בין האופי הישראלי לאתיופי: הטמפרמנט הישראלי רוצה להגיע לתוצאות מהר, הטמפרמנט האתיופי יותר איטי. אני לא ממליץ על זה למי שרוצה תוצאות מהירות".

למעלה: אמיר אילון באתיופיה. **למטה:** ד"ר גרעון פרי באתיופיה

ל אמיר אילון, 47, מהיישוב קציר, יש חווית ילדות נדירה וייחודית: במשך שנתיים הוא התגורר עם משפחתו בחוות כותנה באתיופיה, שאלה הגיעה המשפחה בשליחות מקום עבודתו של האב, כור סחר, שניהל עסקים ענפים במדינה.

החווה הייתה ממוקמת בעמק האוואש, מקום שזכה ל-15 שניות של תהילה עולמית לאחר שנמצא בו שלד האישה השלם הקרום ביותר ("לוסי" בכינויו המוכר יותר), ולאילון יש זיכרונות טובים מהמקום ומהתקופה. "אולי זה בעיקר כי לא הלכנו לבית ספר ולמדנו בבית", הוא נזכר בחיך.

שני עשורים וחצי אחרי שעזב, אילון חזר לאתיופיה, וגם לעמק האוואש, כאיש עסקים וכבעליה (יחד עם אוהד הבר) של חברת ההשקיה איריאטל.

במשך שנים פעלה אירי אלטל בעיקר בדרום אמריקה, עד שב-2006 נחשפו הבר ואילון כמעט במקרה לאפשרויות הגלומות באתיופיה. "זאת מדינה מאוד חקלאית", מסביר אילון, "ויש בה תנאים טובים להרבה גידולים. חוץ מזה, בהשוואה להרבה מדינות אחרות יש בה יציבות פיננסית, יציבות פוליטית וביטחון אישי, מה שהופך אותה למדינה נוחה לעסקים".

אילון מספר כי התרבות והכללים של אנשי העסקים המקומיים, כמו גם אנשי הממשל, שונים ממה שהכיר. "האתיופים לא עונים למיילים, למשל. מבחינתם הם קראו, וזהו. אתה מחכה לתשובה כדי שתוכל להמשיך להתקדם עד שאתה מבין שאין לך מה לחכות ואתה צריך ליצור קשר ולוודא. ההתנהלות מול האתיופים היא לא פשוטה, אבל לומדים לעבוד מולם".

לפי הערכות שונות אילון הוא אחד ממאות ישראלים שגילו בשנים האחרונות את אתיופיה כיעד לעסקים. אופי העסקים מגוון: החל בישראלים המחזיקים חוות לגידול פרחים וגידולים חקלאיים אחרים, עבור בחומרי בנייה וכלה במזון ובתיירות; ישראלי אחד מחזיק שם בכמה בתי מלון, אחר הקים קונדיטוריה שמוכרת עוגות לבתי קפה, וחברות גדולות, תהל למשל, עוסקות בתשתיות מים, ביוב ועוד.

"אתיופיה", מסביר ד"ר גרעון פרי, יועץ חקלאי המועל באתיופיה כבר עשר שנים, "היא מדינה מאוד מסודרת. היא לא מערבית, אך יש בה נהלים וכללים. זה מקל מאוד את העבודה בה. זו מדינה יחסית נקיה מבחינת שחיתות, ויש בה מעט מאוד פשע. חוץ מזה היא מדינה שמהרבה בחינות של תשתיות וטכנולוגיה נמצאת בתחילת הדרך וצריכה הכול. האתיופים מאוד מעוניינים במשקיעים וגם מושכים אותם בהטבות. ה'טפטוף' של הישראלים שמגיעים לכאן הולך וגדל".

פוטנציאל מבוזבז

באתיופיה חיים כ-85 מיליון תושבים, כ-70 מיליון מהם כפריים ורק כ-15 מיליון בערים. המספרים הללו מראים עד כמה משמעותית החקלאות בכלכלת המדינה. הגידולים הבולטים הם קני סוכר, קפה, שומשום, זרעי שמן ועוד. תעשיות משמעותיות נוספות במדינה הן הטקסטיל, העור, הכימיקלים וגידול הבקר.

התוצר המקומי לנפש עומד על כ-1,100 דולרים בלבד, אך קצב הצמיחה מרשים, בודאי בהשוואה למדינות אחרות עם נתונים דומים; אגף הכלכלה של מכון הייצוא, שסקר את כלכלת אתיופיה בהסתמך על נתונים של קרן המטבע, מצא כי אתיופיה נמצאת במקום ה-11 בדירוג הצמיחה העולמי, עם צמיחה ממוצעת של יותר מ-8% מאז 2008. הממשלה מעודדת את הצמיחה בדרכים מגוונות. כך למשל מנסה ממשלת אתיופיה לעודד שימוש בהשקיה כדי לצמצם את התלות במזג האוויר ויש ביקוש לציוד השקיה, כלי עבודה, מערכות מים וביוב ועוד. הזדמנויות רבות לישראלים, קובע מכון הייצוא, יש בתחומים אלה וגם בכל הנוגע למיכון חקלאי לסוגיו, מתקני איחסון תבואות, אחסון בקירור, ועוד.

הישראלים גילו את אתיופיה רק בשנים האחרונות. כוח האדם הזול - המשכורת הממוצעת עומדת על 50-60 דולרים לחודש - לצד היחס הידידותי של הממשלה האתיופית, המחלקת מענקים ופטורים ביד רחבה - מאפשרים להקים בקלות יחסית, עסקים המייצרים ליצוא והמתבססים על ידע ועל ניסיון ישראליים; פרחים שמיועדים לשוק האירופי למשל.

עו"ד גילי יאסו. מלווה אנשי עסקים באתיופיה

כ

פרי: "לפני חודש, למשל, הבאנו מכרז לחדרי קירור. הבאנו מכרז למשאבות גנרטורים. להקמה של מפעלים בתחום הכימיה. יש עכשיו גם פעילות מסיבית בתחום הבנייה"

באופן מפתיע ישראלים בני העדה האתיופית כמעט אינם מעורבים בעסקים הללו. נשיא לשכת המסחר ישראל-אפריקה, אלי אבירד, מגדיר את העיר המעורבות הזאת כ"אחד הפספוסים הגדולים של הכלכלה הישראלית בשנים האחרונות".

"מדובר במדינה חשובה מאוד ביבשת אפריקה עם פוטנציאל כלכלי אדיר. האירוניה היא שמדינות כמו ערב הסעודית מגדירות את אתיופיה כיעד מועדף שלהן בעוד בישראל אתיופיה נתפסת רק כמדינה ממנה הגיעו עולים חדשים ולא יותר. זאת מדינה שנמצאת בתהליך נסיקה מזה מספר שנים, עם גידול שנתי ניכר בתל"ג ויש לה עניין בהשקעות ישראליות. רק השנה ביקרו כאן שתי משלחות מאתיופיה. האחת של אנשי ממשל בראשות שני סגני שרים והשנייה של אנשי עסקים בהובלת נשיאת לשכות המסחר של אתיופיה.

"אנחנו שוקדים על הקמת ועדה לאומית, במסגרת הלשכה, לקידום יחסי הכלכלה עם אתיופיה, תוך שיתוף עם ח"כ שמעון סולומון (בן העדה האתיופית, ה' מ'), ממפלגת "יש עתיד".
אז למה אתה מגדיר את זה כפספוס?

"מדובר במדינה עם צמיחה משמעותית, וזה בלי טיפת גז או נפט. 85% ממנה זה חקלאות. הפוטנציאל המבוזבז נובע מכך שבניגוד למה שקרה עם העלייה הרוסית, שהפכה לגשר מול מזרח אירופה ופיתחה את העסקים מול המדינות האלה, זה לא קרה עם העדה האתיופית".
נראה שגם בלי ה'גשר', הישראלים מצאו את הדרך לשם: עובדה שיש שם לא מעט עסקים.

"יש שם פעילות ישראלית, בעיקר בתחום החקלאות; יש שם מספר חוות, מספר אקספרימנטים, אבל זה לא מתקרב למה שקרה עם העלייה הרוסית והפעילות במזרח אירופה".

מגת ועד קרמיקה

ד"ר גרעון פרי הגיע לאתיופיה לפני כ-11 שנים כיועץ לחברות בתחום ההשקיה והפיתוח החקלאי. בתחילה פעל באמצעות חברה מקומית בשם אפורט, שעסקה בתחומי התעשייה הכימית והחקלאות, וייבאה מגוון של מוצרים וידע מחברות ישראליות. פרי היה המקשר בין אפורט לבין החברות הישראליות. כיום, עם שותף מקומי, הוא

צילום: סטודיו שולמן - חיץ